

**UCHWAŁA NR XXIV/169/2016
RADY POWIATU SOKÓLSKIEGO**

z dnia 7 września 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244, Nr 291, poz. 1707, z 2012 r. poz. 986, 1456, z 2013 r. poz. 73, 675, 791, 1446 i 1645, z 2014 r. poz. 598, 877, 1198, 1457 i 1873, z 2015 r. poz. 218, 493, 1240, 1273, 1359, 1649 i 1886, oraz z 2016 r. poz. 195) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2016-2020, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Franciszek Budrowski

*Załącznik do uchwały Nr XXIV/169/2016
Rady Powiatu Sokólskiego
z dnia 7 września 2016 r.
w sprawie uchwalenia Powiatowego
Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Powiecie
Sokólskim na lata 2016-2020*

**Powiatowy Program Działań
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
w Powiecie Sokólskim
na lata 2016-2020**

Sokółka, wrzesień 2016 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Charakterystyka Powiatu Sokólskiego.....	4
3. Diagnoza niepełnosprawności w Powiecie Sokólskim	5
3.1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	7
3.2. Sytuacja ekonomiczno-zawodowa osób niepełnosprawnych.....	10
3.3. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w Powiecie Sokólskim.....	12
4. Zadania realizowane przez powiat w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	19
4.1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.....	19
4.2. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.	20
4.3. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	21
4.4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.....	21
4.5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.....	22
5. Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.....	23
6. Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.....	23
7. Edukacja osób niepełnosprawnych.....	25
8. Programy i projekty realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne, Wydziały Starostwa.	29
9. Potrzeby osób niepełnosprawnych w kontekście badań własnych.	31
10. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.....	34
10.1. Adresaci i realizatorzy programu.....	37
10.2. Założenia programu	38
10.3. Cele programu.....	41
10.4. Harmonogram realizacji programu.	42
10.5. Monitoring i ewaluacja.	49

1. Wstęp

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2016 – 2020” jest dokumentem, który ma za zadanie skoordynowanie licznych działań, jakie mają być realizowane na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Opracowanie i realizacja Programu jest wykonaniem zadań ustawowych zawartych w art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Jego głównym celem jest **„Organizacja efektywnego systemu wsparcia i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno-zawodowej, osób niepełnosprawnych”**.

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim na lata 2016-2020” poprzedzony został diagnozą i analizą środowiska lokalnego w zakresie zjawiska niepełnosprawności w powiecie sokólskim w obszarach sytuacji dzieci i dorosłych osób z niepełnosprawnością w odniesieniu do ich pozycji na rynku pracy, możliwości edukacyjnych i zdrowotnych. Opracowany został przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce we współpracy z pracownikami Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce, Powiatowym Urzędem Pracy w Sokółce, placówkami edukacyjnymi i zdrowotnymi, organizacjami pozarządowymi oraz gminami powiatu sokólskiego.

Powyższy Program jest spójny ze „Strategią Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020”, „Wojewódzką Strategią Polityki Społecznej na lata 2010-2018”, „Programem na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Województwie Podlaskim na lata 2014-2018” oraz „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2014 - 2020”.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością wskazane w Programie mają charakter interdyscyplinarny, dotyczą wszystkich dziedzin z życia, dlatego powinny być realizowane przy ścisłej współpracy z instytucjami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi. W związku z powyższym Program stanowi podstawę do opracowania i realizacji zadań na rzecz tejże grupy społecznej i uzyskania dodatkowych środków na ich finansowanie.

Działania w zakresie osób niepełnosprawnych zapisane w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Sokólskim, w tym zadania na lata 2016-2020” są podejmowane i realizowane w oparciu o akty prawne:

- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r., o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 1991r., o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego

i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2010 r., poz. 239 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r., o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.)

2. Charakterystyka Powiatu sokólskiego

Powiat sokólski położony jest w środkowo wschodniej części województwa podlaskiego. Zajmuje powierzchnię 2 054,51 km². Siedzibą władz powiatu jest miasto Sokółka. W skład Powiatu sokólskiego wchodzi dziesięć gmin w tym: cztery gminy miejsko-wiejskie (Dąbrowa Białostocka, Krynki, Sokółka, Suchowola), sześć wiejskich (Janów, Korycin, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidra, Szudziałowo).

Powiat sokólski zamieszkuje 70060 osób,

Tabela nr 1 – Liczebność ludności Powiatu sokólskiego na przestrzeni lat.

LUDNOŚĆ	ROK					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	71031	70517	70062	71678	71128	70525

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Tabela nr 2 – Ludność Powiatu sokólskiego w podziale na poszczególne gminy.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna w km ²	Ludność								
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z ogółem – w wieku					
					przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
					razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Powiat sokólski	2055	70060	34623	35437	11794	5795	43784	19706	14482	9936
Gminy miejsko-wiejskie:										
Dąbrowa	166	3271	1607	1664	454	220	2031	908	786	536
Białostocka	314	26270	12831	13439	4553	2254	16908	7857	4809	3328
Krynki	256	7099	3513	3586	1232	616	4333	1942	1534	1028
Sokółka										
Suchowola										
Gminy wiejskie:										
Janów	208	4275	2110	2165	760	394	2601	1151	914	620
Korycin	117	3393	1709	1684	638	308	2062	909	693	467
Kuźnica	133	4203	2111	2092	717	358	2574	1109	912	625
Nowy Dwór	121	2790	1402	1388	436	201	1691	726	663	461
Sidra	174	3606	1830	1776	546	236	2252	984	808	556
Szudziałowo	302	3099	1553	1546	481	246	1801	744	817	556

Źródło: Liczba ludności (dane z GUS Białystok, stan na 31.12.2014 r.).

3. Diagnoza niepełnosprawności w powiecie sokólskim

Zjawisko niepełnosprawności może dotyczyć osoby bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, wiek czy pochodzenie. Dokonanie analizy funkcjonowania osób niepełnosprawnych wymaga zdefiniowania znaczenia pojęcia „niepełnosprawność”. Zgodnie z *ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz.U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), definicja osoby niepełnosprawnej brzmi:

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Zapisy tej ustawy, jak i szeregu innych aktów prawnych dotyczą osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem wydanym przez organ do tego uprawniony, czyli *osoby niepełnosprawnej prawnie*. W zbiorowości osób niepełnosprawnych funkcjonuje również grupa *osób niepełnosprawnych tylko biologicznie*, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla swojego wieku.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest procesem trudnym ze względu na brak aktualnych danych, a co za tym idzie miarodajnych statystyk.

Źródłem wskaźnika niepełnosprawności jest Narodowy Spis Powszechny z 2011 r., który wskazuje, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim wynosiła 6966, co stanowiło 9,66% ogółu mieszkańców powiatu. Nieznacznie przeważały kobiety – 3688 osób. Podana liczba osób niepełnosprawnych jest wartością szacunkową.

Obraz niepełnosprawności w powiecie sokólskim przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela nr 3 – Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim.

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	72120	6966	9,66%
Kobiety	36447	3688	10,12%
Mężczyźni	35673	3278	9,19%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r., GUS.

Funkcjonujący w Polsce system orzekania o niepełnosprawności jest zasadniczo dwuinstancyjny, funkcjonujący na podstawie odrębnych aktów prawnych i realizowany przez odrębne instytucje:

- **orzecznictwo dla celów rentowych,**
- **orzecznictwo dla celów pozarentowych.**

Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS. Orzecznictwo rentowe prowadzą także lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie podległe MON i MSWiA oraz komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

Lekarz orzecznik ZUS, MON i MSWiA kwalifikuje osobę, jako:

- **częściowo niezdolną do pracy** - jest to osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
- **całkowicie niezdolną do pracy** - jest to osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy;
- **całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji** - jest to osoba, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Natomiast orzekanie o niepełnosprawności przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotyczy:

- **oceny zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym** (całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym)
- **orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego.**

Orzecznictwo pozarentowe prowadzone jest przez zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności. Osoba może mieć orzeczonej:

- **znaczny stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy tylko w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- **umiarkowany stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach

pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

- **lekki stopień niepełnosprawności** - zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu ze zdolnością, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

3.1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Na terenie powiatu sokólskiego orzecznictwo pozarentowe prowadzi Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce. Zespół ten zajmuje się orzekaniem o niepełnosprawności, wydawaniem orzeczeń, legitymacji oraz kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim.

Tabela nr 4 – Liczba wydanych orzeczeń w latach 2012-2015 według stopnia niepełnosprawności osoby powyżej 16 roku życia.

rok	stopień niepełnosprawności			
	znaczny	umiarkowany	lekki	razem
2012	326	342	204	872
2013	198	263	276	737
2014	185	261	233	679
2015	186	318	266	770
razem	895	1184	976	3058

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Z powyższych danych wynika iż wydano najwięcej orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (1184 orzeczeń) dla osób powyżej 16 roku życia.

Mieszkańcy powiatu sokólskiego posiadający orzeczenie o niepełnosprawności różnią się pod względem rodzaju niepełnosprawności. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1110) wyróżnia się dwanaście symboli niepełnosprawności tj:

- **01-U** - upośledzenie umysłowe,
- **02-P** - choroby psychiczne,
- **03-L** - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- **04-O** - choroby narządu wzroku,
- **05-R** - upośledzenia narządu ruchu,
- **06-E** - epilepsja,
- **07-S** - choroby układów oddechowego i krążenia,
- **08-T** - choroby układu pokarmowego,

- **09-M** - choroby układu moczowo-płciowego,
- **10-N** - choroby neurologiczne,
- **11-I** - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia, enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego
- **12-C** - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela nr 5 – Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności osoby powyżej 16 roku życia.

rok	przyczyny niepełnosprawności - symbol											
	01-U	02-P	03-L	04-O	05-R	06-E	07-S	08-T	09-M	10-N	11-I	12-C
2012	8	94	64	32	215	11	204	35	31	102	76	0
2013	9	63	81	31	191	10	138	22	26	93	73	0
2014	4	54	56	19	178	7	124	27	27	115	64	4
2015	9	52	67	26	216	9	128	38	53	110	58	4
razem	30	263	268	108	800	37	594	122	137	420	271	8

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Najczęściej występującą przyczyną niepełnosprawności wśród ogólnej liczby orzeczeń osób powyżej 16 roku życia były choroby narządu ruchu (800 orzeczeń), choroby układów oddechowego i krążenia (594 orzeczeń) oraz choroby neurologiczne (420 orzeczeń).

Tabela nr 6 – Liczba wydanych orzeczeń według wieku osoby powyżej 16 roku życia.

rok	wiek			
	16-25	26-40	41-60	powyżej 60
2012	56	68	231	517
2013	69	59	228	381
2014	52	57	233	337
2015	69	72	213	416
razem	246	256	905	1651

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dotyczyło osób w wieku powyżej 60 roku życia (1651).

Tabela nr 7 – Liczba wydanych orzeczeń według płci i zatrudnienia osoby powyżej 16 roku życia.

rok	płeć		zatrudnienie	
	k	m	tak	nie
2012	494	378	63	809
2013	358	379	51	686
2014	331	348	67	612
2015	355	415	70	700
razem	1538	1520	251	2807

k – kobieta *m* – mężczyzna

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Z powyższej tabeli wynika iż w latach 2012-2015 w liczbie wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia w podziale na płeć nieznacznie przeważały kobiety (1538 orzeczeń). Natomiast w klasyfikacji według zatrudnienia tylko 10% orzeczonych osób niepełnosprawnych pracowało. Mały procent zatrudnienia świadczy o potrzebie działań w kierunku aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz podniesienie świadomości społecznej pracodawców w postaci przysługujących ulg i refundacji.

Tabela nr 8 – Liczba wydanych orzeczeń według wykształcenia osoby powyżej 16 roku życia.

rok	wykształcenie				
	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
2012	73	469	150	149	31
2013	44	332	172	154	35
2014	23	290	146	173	47
2015	19	319	161	214	57
razem	159	1410	629	690	170

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Powyższe dane świadczą iż większość orzeczeń dotyczy osób niepełnosprawnych z wykształceniem podstawowym a tylko 170 orzeczeń dotyczyło osób niepełnosprawnych posiadających wykształcenie wyższe.

Tabela nr 9 – Liczba wydanych orzeczeń według wieku i płci osoby przed 16 rokiem życia.

rok	wiek			razem	płeć	
	0-3	4-7	8-16		k	m
2012	24	19	38	81	30	51
2013	27	27	28	82	32	50
2014	31	24	36	91	34	57
2015	32	31	46	109	42	67
razem	114	101	148	313	138	225

k – kobieta *m* – mężczyzna

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Wśród liczby orzeczeń dla osób z niepełnosprawnością przed 16 rokiem życia przeważają mężczyźni (225 orzeczeń). Natomiast w klasyfikacji według wieku najwięcej orzeczeń wydano dla osób w przedziale wiekowym 8-16 (148).

Tabela nr 10 – Liczba wydanych orzeczeń według przyczyn niepełnosprawności osoby przed 16 rokiem życia.

rok	przyczyny niepełnosprawności - symbol											
	01-U	02-P	03-L	04-O	05-R	06-E	07-S	08-T	09-M	10-N	11-I	12-C
2012	5	2	2	3	6	7	8	3	3	12	20	10
2013	1	8	7	1	4	9	7	2	3	15	18	6
2014	1	5	2	1	5	6	8	7	4	14	20	18
2015	2	9	6	4	5	9	9	4	6	24	14	17
razem	9	24	17	9	20	31	32	16	16	65	72	51

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Wśród 313 orzeczeń o niepełnosprawności do 16 roku życia przeważają osoby ze schorzeniami o symbolu niepełnosprawności 11-I (tj. schorzeniami endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi, chorobami zakaźnymi odzwierzęcymi, zeszpeceniami, chorobami układu krwiotwórczego) oraz o symbolu 10-N (tj. z chorobami neurologicznymi).

3.2. Sytuacja ekonomiczno-zawodowa osób niepełnosprawnych

Według stanu na koniec stycznia 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sokółce zarejestrowanych było 4 175 osób bezrobotnych (1 734 kobiet), w tym 217 osób niepełnosprawnych bezrobotnych. Osoby niepełnosprawne zaliczane są do grupy osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela nr 11 – Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sokółce w latach 2012-2015.

Rok	Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP	Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP
2012	4 793	244
2013	5 043	274
2014	4 355	252
2015	4 175	217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z sprawozdań rocznych PUP w Sokółce.

Tabela nr 12 – Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Sokółce.

rok	liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP		
	osoby bezrobotne	osoby poszukujące pracy	razem
2012	218	26	244
2013	247	27	274
2014	227	25	252
2015	199	18	217

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Powyższe dane uwzględniają wyłącznie, osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, co jednocześnie może oznaczać, że faktyczne bezrobocie może być wyższe, gdyż statystyki nie obejmują osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych.

Tabela nr. 13 – Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce w kategorii wiekowej.

rok	wiek					
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	powyżej 60
2012	18	49	42	65	46	22
2013	20	50	49	63	58	28
2014	13	39	51	55	61	30
razem	51	138	142	183	165	80

rok	wiek							
	18-24	25-29	30-39	40-44	45-49	50-54	55-59	powyżej 60
2015	12	15	41	16	25	30	39	36

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Ważną zmienną określającą zbiorowość, osób niepełnosprawnych jest poziom wykształcenia tej grupy. Poziom wykształcenia oraz posiadane kwalifikacje są czynnikiem stymulującym osoby niepełnosprawne do pełniejszej aktywności w życiu społecznym. Z kolei niski poziom wykształcenia ogranicza szanse na rynku pracy, zwiększa zagrożenie wykluczeniem społecznym, wtrącając jednostkę w spiralę ubóstwa i bezradności.

Tabela nr. 14 – Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce według wykształcenia.

rok	wykształcenie				
	Podstawowe i mniej niż podstawowe	gimnazjalne	zasadnicze	średnie	wyższe
2012	74	6	75	81	6
2013	90	7	79	84	8
2014	78	5	82	77	7
2015	64	6	66	70	8

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sokółce wynika, iż w 2015 roku 64 osoby niepełnosprawne zarejestrowane ma wykształcenie podstawowe i podstawowe nieukończone, 6 osób wykształcenie gimnazjalne, 66 osób wykształcenie zasadnicze, 70 osób wykształcenie, średnie ogólnokształcące, a 8 osób wykształcenie wyższe.

3.3. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w Powiecie Sokólskim

Instytucjonalną gotowość do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom posiadają jednostki pomocy społecznej, prowadzone przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz organizacje pozarządowe. Realizują one wszystkie możliwe formy wsparcia w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.

W sytuacjach wymagających świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych całodobowych, osoby niepełnosprawne mogą zostać umieszczone w zakładach opiekuńczo-leczniczych w Sokółce i Dąbrowie Białostockiej lub zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym w Krynkach.

Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej, w warunkach stacjonarnych, są udzielane:

- choremu wymagającemu całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, który powiódłoby u niego
- pacjentowi niewymagającemu hospitalizacji na oddziale szpitalnym, który w ocenie skalą poziomu samodzielności (skala Barthel) otrzymał 40 punktów lub mniej.

Samodzielność pacjenta oceniają:

- przed przyjęciem do zakładu opiekuńczego – lekarz ubezpieczenia zdrowotnego i pielęgniarka lub psychiatra;
- w dniu przyjęcia do zakładu opiekuńczego oraz pod koniec każdego miesiąca – lekarz i pielęgniarka danego zakładu opiekuńczego.

Zakres świadczeń przysługujących świadczeniobiorcy określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz. U. 2013 poz. 1480).

Tryb kierowania oraz zasady ustalania odpłatności za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych/pielęgnacyjno-opiekuńczych zostały określone w Rozporządzeniu Ministra

Zdrowia z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie kierowania do zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych (Dz. U. 2012 r. poz. 731).

Na terenie powiatu sokólskiego stacjonarnych świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej udzielają następujące zakłady opiekuńcze:

- **SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej**
świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze - zakład opiekuńczo-leczniczy,
ul. Skłodowskiej 15, 16-200 Dąbrowa Białostocka,
tel. **85 712 33 16, 85 712 33 42**
- **SP ZOZ W Sokółce**
świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze zakład opiekuńczo-leczniczy,
ul. Sikorskiego 40, 16-100 Sokółka, tel. **85 722 04 16**
- **Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krynkach**
świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze - zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy
ul. Grodzieńska 40, 16-120 Krynki, tel. **85 722 84 86**

Zadaniem zakładu opiekuńczego jest okresowe objęcie całodobową pielęgnacją oraz kontynuacją leczenia świadczeniobiorców przewlekle chorych i świadczeniobiorców, którzy przebyli leczenie szpitalne i mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego a nie wymagają już dalszej hospitalizacji w oddziale szpitalnym, jednak ze względu na stan zdrowia i niesprawność fizyczną, brak samodzielności w samoopiece i samopielęgnacji, konieczność stałej kontroli lekarskiej, potrzebę profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitację, powinni przebywać w zakładzie opiekuńczym.

Tabela 15 – Liczba osób leczonych w zakładach opiekuńczych powiatu sokólskiego w latach 2012-2015.

	Liczba łóżek	Liczba leczonych			
		2012	2013	2014	2015
SP ZPO w Krynkach	40 ¹	58	53	54	60
ZOL SP ZOZ w Sokółce	24	130	110	64	119
ZOL SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej	40 ²	32	63	69	74
Razem	104	220	226	187	253

- 1) w tym 25 łóżek opieki psychiatrycznej od 01.09.2015 r., wcześniej 20 łóżek opieki psychiatrycznej,
2) funkcjonuje od 01.07.2012 r.

Źródło – sprawozdanie SP ZPO w Krynkach, SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 16 – Kolejki osób oczekujących na przyjęcie do zakładów opiekuńczych (stan na 31 XII 2015 r.)

PLACÓWKA	LICZBA ŁÓŻEK	LICZBA OSÓB	CZAS OCZEKIWANIA
SP ZPO w Krynkach	40	25	3-6 miesięcy
SP ZOL w Dąbrowie Białostockiej	40	23	6-8 miesięcy
SP ZOZ w Sokółce	24	9	3-6 miesięcy
Razem:	104	57	

Źródło – informacja SP ZPO w Krynkach, SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują trzy zakłady opiekuńcze dysponujące 104 łózkami. Ilość miejsc nie zabezpiecza jednak potrzeb w zakresie opieki długoterminowej, o czym świadczą kolejki osób oczekujących.

Pielęgniarska opieka długoterminowa jest to opieka nad obłożnie i przewlekle chorymi przebywającymi w domu. Świadczeniobiorcy objęci tą opieką nie wymagają hospitalizacji w oddziałach lecznictwa stacjonarnego ale ze względu na istniejące problemy zdrowotne, wymagają systematycznej i intensywnej opieki pielęgnacyjnej udzielanej w warunkach domowych i realizowanej we współpracy z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej.

Cel pielęgniarskiej opieki długoterminowej:

- zapewnienie świadczeń pielęgniarskich w środowisku domowym pacjentom obłożnie chorym,
- przygotowanie chorego (i jego rodziny) do samoopieki i samopielęgnacji, w tym kształtowanie umiejętności w zakresie radzenia sobie z niepełnosprawnością.

Do pielęgniarskiej opieki długoterminowej domowej mogą być zakwalifikowani świadczeniobiorcy przewlekle chorzy somatycznie i psychosomatycznie oraz psychicznie chorzy z wyłączeniem ostrej fazy choroby psychicznej, niezdolni do samoopieki i samopielęgnacji, którzy w ocenie kartą oceny świadczeniobiorcy uzyskali od 0 do 40 punktów w skali Barthel.

Podstawą objęcia chorego pielęgniarską opieką długoterminową jest:

- skierowanie wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
- karta oceny świadczeniobiorcy kierowanego do objęcia pielęgniarską opieką długoterminową domową wystawiona przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego i pielęgniarkę ubezpieczenia zdrowotnego.

Zakres świadczeń gwarantowanych przysługujących świadczeniodawcy określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz.U. poz. 1480, z późn. zm.).

Na terenie powiatu sokólskiego bezpłatnych świadczeń w zakresie pielęgniarstwa długoterminowego na podstawie zawartych umów z POW NFZ udzielają.

Nazwa zakładu	Adres	Numer telefonu
SP ZOZ W DĄBROWIE BIAŁOSTOCKIEJ PIELĘGNIARSKA DŁUGOTERMINOWA OPIEKA DOMOWA	Ul. Skłodowskiej 15 16-200 Dąbrowa Białostocka	85 712 13 99
NIEPUBLICZNY PIELĘGNIARSKI ZOZ KA-MED. K. TUMIEL PIELĘGNIARSKA OPIEKA DŁUGOTERMINOWA DOMOWA	Ul. Poczтова 1 16-100 Sokółka	85 711 20 20
NIEPUBLICZNY PIELĘGNIARSKI ZOZ PANACEUM SC - PIELĘGNIARSKA OPIEKA DŁUGOTERMINOWA DOMOWA	Ul. Piłsudskiego 9A 16-100 Sokółka	85 711 34 46
NZOZ PRO-MED D. KRASIŃSKA - PIELĘGNIARSKA OPIEKA	Ul. Sikorskiego 40/5B 16-100 Sokółka	85 722 04 72 691 941 033

Tabela 17 – Świadczenia w pielęgniarstwie długoterminowym domowym w latach 2012-2015.

Nazwa zakładu	Liczba pacjentów objętych opieką	Uwagi
Niepubliczny Pielęgniarski Zespół Opieki Zdrowotnej KA-MED	12	Liczba osób objętych opieką we wszystkich latach była porównywalna
Katarzyna Szczesiul Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PRO-MED” Danuta Krasińska	14	
Niepubliczny Pielęgniarski Zespół Opieki Zdrowotnej „PANACEUM” s.c.	10	
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej	10	
Razem	46	

Źródło – informacja Niepubliczny Pielęgniarski Zespół Opieki Zdrowotnej KA-MED Katarzyna Szczesiul. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PRO-MED” Danuta Krasińska Niepubliczny Pielęgniarski Zespół Opieki Zdrowotnej „PANACEUM” s.c., SPZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

REHABILITACJA LECZNICZA

Rehabilitacja lecznicza ma na celu przywrócenie pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej, zdolności do pracy oraz poprawę jakości życia.

Świadczenia gwarantowane w ramach rehabilitacji leczniczej są realizowane w warunkach:

- a) ambulatoryjnych – świadczenia udzielane pacjentom poruszającym się samodzielnie, którzy wymagają rehabilitacji lub fizjoterapii,
- b) domowych – świadczenia udzielane pacjentom, którzy wymagają rehabilitacji lub fizjoterapii, ale nie poruszają się samodzielnie,
- c) ośrodka lub oddziału dziennego – świadczenia udzielane pacjentom, których stan zdrowia nie pozwala na rehabilitację w warunkach ambulatoryjnych, lecz wymagają całodobowego nadzoru medycznego,
- d) stacjonarnych – świadczenia udzielane pacjentom, którzy ze względu na kontynuację leczenia wymagają kompleksowych świadczeń rehabilitacyjnych oraz całodobowego nadzoru lekarskiego i pielęgniarskiego.

Wykaz oraz warunki realizacji świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu rehabilitacji leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1522).

Tabela 18 – Świadczenia w zakresie rehabilitacji leczniczej w powiecie sokólskim są realizowane na podstawie zawartych z NFZ umów przez następujące podmioty.

Nazwa świadczeniodawcy (rodzaj świadczeń – zakres), nazwa miejsca udzielania świadczeń	Telefon	Miejscowość	Ulica
Gmina Dąbrowa Białostocka			
SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej			
fizjoterapia ambulatoryjna (zabiegi) poradnia rehabilitacji	857121206 w. 37	16-200 Dąbrowa Białostocka	Skłodowskiej 15
Gmina Sokółka			
SP ZOZ w Sokółce			
fizjoterapia ambulatoryjna (zabiegi)	857220456	16-100 Sokółka	Sikorskiego 40
poradnia rehabilitacji	857220416		
oddział rehabilitacji	857220524		

Tabela 19 – **Rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego – świadczenia w Białymstoku.**

Nazwa świadczeniodawcy (rodzaj świadczeń – zakres), nazwa miejsca udzielania świadczeń	Telefon	Miejscowość	Ulica
Centrum Medyczne Hansa – rehabilitacja sp. j. W. Czubek, S. Stankiewicz (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	856512289 662228886	15-732 Białystok	Choroszczańska 24
NZOZ Ośrodek wieloprofilowego usprawniania dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym w Białymstoku (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	857322345	15-062 Białystok	Bukowskiego 4
NZOZ Vita Med Centrum Medyczne B. H. Zawadzka (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	856537785	15-740 Białystok	Antoniukowska 11
Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. L. Zamenhofa w Białymstoku (rehabilitacja lecznicza dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego w ośrodku/oddziale dziennym)	857450601	15-274 Białystok	Waszyngtona 17
NZOZ Axon L. Twarowski (opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – świadczenia dla osób z autyzmem dziecięcym lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju)	857438863 518499008	15-811 Białystok	Antoniukowska 11

Źródło – www.nfz-bialystok.pl, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 20 – Świadczenia w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej w warunkach stacjonarnych w latach 2012-2015.

Nazwa podmiotu	2012		2013		2014		2015	
Oddział rehabilitacji SPZOZ w Sokółce	20	380	23	375	23	407	27	388

Źródło – informacja SPZOZ w Sokółce, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 21 – Świadczenia w zakresie lekarskiej ambulatoryjnej opieki rehabilitacyjnej w latach 2012-2015.

	Rehabilitacja lecznicza			
	2012	2013	2014	2015
Poradnia Rehabilitacyjna w Sokółce	3171	3280	3609	3330
Poradnia Rehabilitacyjna w Dąbrowie Białostockiej	1329	1736	1679	1477
Razem:	4500	5016	5288	4807

Źródło – informacja SP ZOZ w Sokółce, SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Tabela 22 – Osoby oczekujące na świadczenia rehabilitacji leczniczej w SP ZOZ w Sokółce (na dzień 31 grudnia 2015 r.).

Rodzaj świadczenia	PRZYPADKI			
	PILNE	ŚREDNI CZAS OCZEKIWANIA	STABILNE	ŚREDNI CZAS OCZEKIWANIA
Oddział Rehabilitacji	10 os.	23 dni	127 os.	200 dni
Poradnia specjalistyczna:				
Poradnia Rehabilitacyjna	78 os.	15 dni	243 os.	79 dni
Zabiegi - fizjoterapia	12 os.	23 dni	38 os.	34 dni

Źródło – informacja SP ZOZ w Sokółce, sporządził Referat Ochrony Zdrowia Wydziału Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Sokółce.

Mieszkańcy powiatu sokólskiego mają utrudniony dostęp do świadczeń w zakresie rehabilitacji leczniczej. Zapotrzebowanie na świadczenia rehabilitacyjne przekracza podaż usług w tym zakresie- istniejące kolejki osób oczekujących. Nie ma również dostępności świadczeń w zakresie rehabilitacji dziecięcej.

4. Zadania realizowane przez powiat w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.

Rehabilitacja społeczna - to jeden z istotniejszych aspektów działań kierowanych do osób niepełnosprawnych. Wynika to z przeświadczenia o potrzebie takiej aktywizacji osób niepełnosprawnych, której efektem jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej, na realizację których przeznaczane są środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika.

4.1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych oraz zainteresowań. Wydatki poniesione ze środków PFRON na realizację zadania na przestrzeni ostatnich 4 lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 23 – **Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2012-2015.**

	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Dzieci	13	10	12	15	12 445	9 621	9 682	15 931
Dorośli	94	33	68	15	82 430	29 294	62 930	15 599
Opiekunowie	35	18	28	26	22 348	12 561	16 634	18 422

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Zmniejszająca się ilość osób otrzymujących dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym wynika ze zmniejszającej się puli środków PFRON przeznaczonych na realizację zadań przez powiat.

4.2. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

Wśród zadań z zakresu rehabilitacji społecznej najwięcej środków pochłania dofinansowanie do zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Dofinansowanie przyznawane jest osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów i stało się w ostatnich latach jednym z kluczowych zadań Powiatu.

Tabela nr 24 – **Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2012-2015 według ilości zrealizowanych wniosków.**

Rok	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Sprzęt rehabilitacyjny	
	Dzieci	Dorośli	Dzieci	Dorośli
2012	45	416	1	7
2013	37	285	3	5
2014	24	217	1	1
2015	39	259	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

Z uwagi na zmniejszające się środki PFRON w stosunku do składanych wniosków, ilość dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych jest niewystarczająca do potrzeb, dlatego cenną inicjatywą będzie wspieranie utworzenia wypożyczalni tego sprzętu.

4.3. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Likwidacja barier wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych jest jednym z priorytetowych zagadnień związanych z realizacją zadań Powiatu na rzecz osób obciążonych problemem niepełnosprawności. Ze względu na wysokie koszty likwidacji barier, często związanych z wysokimi kosztami adaptacji mieszkań i domów lub zakupu specjalistycznego sprzętu ułatwiającego funkcjonowanie i komunikowanie się osób niepełnosprawnych z otoczeniem, szczególnie istotne staje się wsparcie finansowe przedsięwzięć nakierowanych na ich likwidację.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość osób niepełnosprawnych korzystających z tego zadania oraz kwoty wydatkowane na jego realizację.

Tabela nr 25 – Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2012 – 2015 według ilości zrealizowanych wniosków.

likwidacja barier	liczba osób w latach				kwota dofinansowania w latach			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
architektonicznych	20	13	12	11	167 962	90 004,80	72 911	77 196
w komunikowaniu	30	4	9	15	49 113	8 792	15 688	25 334
technicznych	8	1	3	1	32 828	1 079,20	9 762	1 680
ogółem dzieci	18	4	7	11	58 094	15 176,90	18 097	21 272
ogółem dorośli	41	14	18	17	191 809	84 699,10	80 264	82 938

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce.

W przypadku zadania polegającego na likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych zauważalny jest spadek liczby udzielonych dofinansowań, z uwagi na ograniczone środki otrzymane z PFRON.

4.4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Bardzo ważną rolę w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz włączania ich w nurt życia społecznego, odgrywa organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Tego typu działania zwiększają aktywność osób niepełnosprawnych i przyspieszają proces ich integracji społecznej. Rozpowszechnianie sportu służy podnoszeniu i nabywaniu sprawności fizycznej przez osoby niepełnosprawne. Poza tym, sport jako element zdrowego stylu życia chroni zdrowie i ogranicza skutki niepełnosprawności.

Aby umożliwić szerszy dostęp do kultury, sportu, rekreacji i turystyki należy podjąć działania w celu przystosowywania obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych dla potrzeb wszystkich grup osób niepełnosprawnych, umożliwić udział osób niepełnosprawnych

w imprezach masowych, promować sport.

O dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje pozarządowe prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, a jednocześnie posiadające odpowiednie dla osób niepełnosprawnych warunki lokalowe i techniczne.

Ze względu na zmniejszające się środki PFRON, organizacje pozarządowe korzystały ze wsparcia funduszy unijnych, gdzie mogły realizować projekty na większą skalę. Dlatego też w porównaniu do lat poprzednich zmniejszyła się ilość wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON.

Ilość środków finansowych przeznaczonych na wsparcie tej formy rehabilitacji oraz liczbę wniosków dofinansowanych przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 26. **Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2012-2015.**

Rok	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
2012	3	7 410,00
2013	8	27 649,54
2014	10	16 926,00
2015	4	16 650,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych PCPR w Sokółce

4.5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej działają na podstawie: ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) i Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 63, poz. 587) zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Celem działania warsztatu jest rehabilitacja społeczno-zawodowa prowadząca do włączania osób niepełnosprawnych na rynek pracy oraz przygotowująca, uczestników do życia w środowisku społecznym. Terapia przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji, opracowanym dla każdego uczestnika przez Radę Programową warsztatu.

Od 2007 roku koszty funkcjonowania WTZ pokrywane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 90 % (wcześniej 100%), natomiast pozostałe 10 % pochodzi ze środków samorządu powiatowego.

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują 2 warsztaty terapii zajęciowej: w Sokółce i Dąbrowie Białostockiej do których, uczęszcza obecnie 75 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

5. Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych

Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu sokólskiego zajmują się problematyką osób niepełnosprawnych w sferze udzielania pomocy osobom, które są w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, osobom całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności z uwzględnieniem progu dochodowego. Tym osobom OPS-y wypłacają zasiłki stałe. Zasiłki okresowe wypłacane są natomiast osobom ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie.

Dla osób posiadających dziecko niepełnosprawne Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają pomocy finansowej wypłacając dodatek do zasiłku rodzinnego na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego. Ponadto dla dziecka niepełnosprawnego, osoby niepełnosprawnej ze znacznym stopniem niepełnosprawności i osobom, które nie ukończyły 75 roku życia wypłacają zasiłki pielęgnacyjne.

Rodzicom z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością, opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym przysługuje specjalne świadczenie pielęgnacyjne.

6. Rehabilitacja zawodowa oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja zawodowa stawia sobie za cel przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy oraz zapewnienie jej pracy zgodnie z psychofizycznymi możliwościami oraz kwalifikacjami zawodowymi.

Zasadniczą rolę, w tym zakresie odgrywają różne formy wspierające aktywność zawodową, osoby niepełnosprawnej oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy, takie jak: poradnictwo zawodowe - indywidualne i grupowe, informacja zawodowa, zajęcia w klubach pracy itp. Ukoronowaniem całego często bardzo uciążliwego procesu rehabilitacji zawodowej, powinno być zatrudnienie osoby niepełnosprawnej. Praca ma szczególne znaczenie dla osób niepełnosprawnych. Z jednej strony zapewnia im środki do życia, a z drugiej daje poczucie materialnej niezależności i społecznej użyteczności.

Praca budzi i podtrzymuje w osobie niepełnosprawnej poczucie własnej godności, szacunku i wartości osobistej. Poprzez zatrudnienie lub rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej następuje dalsza kontynuacja rehabilitacji zawodowej, uzyskanie dodatkowych środków na utrzymanie, przygotowanie do pracy na otwartym rynku pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

W zakresie rehabilitacji zawodowej ze środków PFRON wspierane są następujące

zadania:

- 1) Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art.12a).
- 2) Udzielanie dofinansowań do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego (art.13).
- 3) Zwrot kosztów wyposażania stanowisk pracy dla osoby niepełnosprawnej (art.26e).
- 4) Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 40).
- 5) Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy – (art.11) – staże, prace interwencyjne, szkolenia, przygotowania zawodowe w miejscu pracy.
- 6) Realizacja programów na rzecz rehabilitacji zawodowej, służących zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 28 – Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce, które skorzystały z form aktywizacji zawodowej.

rok	liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności które skorzystały z wsparcia PUP.					
	staż	prace interwencyjne	roboty publiczne	szkolenia	prace społecznie użyteczne	dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej
2012	33	11	3	0	0	3
2013	41	9	4	12	0	1
2014	42	16	8	3	2	4
2015	36	12	10	2	1	1
razem	152	48	25	17	3	9

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

W 2015 roku Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce organizował aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu osób niepełnosprawnych, w tym: prace interwencyjne, z których skorzystało 12 osób, roboty publiczne dla 10 osób, staże zawodowe, w których uczestniczyło 36 osób, prace społecznie-użyteczne dla 1 osoba, z dotacją na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymała 1 osoba.

Tabela nr 29 – Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności które skorzystały z dofinansowania PFRON.

formy wsparcia	rok			
	2012	2013	2014	2015
jednorazowe środki na działalność gospodarczą	2	0	1	1
refundacja pracodawcy kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej	0	1	1	0
staż	3	5	3	3
prace interwencyjne	1	2	0	0

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

Tabela nr. 30 – **Liczba ofert pracy dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności.**

rok	liczba ofert pracy dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności
2012	39
2013	37
2014	65
2015	64

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

W latach 2012-2014 można zauważyć tendencję rosnącą w liczbie ofert pracy dla osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności. Rok 2015 przyniósł niewielki spadek.

Tabela nr. 31 – **Liczba osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych w PUP w Sokółce które otrzymały zatrudnienie.**

rok	liczba osób z orzecznym stopniem niepełnosprawności, które otrzymały zatrudnienie
2012	74
2013	62
2014	85
2015	79

Źródło: Dane udostępnione przez PUP w Sokółce.

7. Edukacja osób niepełnosprawnych

Powiat sokólski jest organem prowadzącym dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, 5 zespołów szkół ponadgimnazjalnych, 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Tabela nr 32 – **Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie powiatu sokólskiego.**

Lp.	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
<i>Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne</i>	
1	<p>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej</p> <p>Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sokółce jest publiczną placówką oświatową, funkcjonującą od 1975 roku. Zatrudnieni specjaliści świadczą profesjonalną i bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i ich rodzicom oraz nauczycielom z gmin: Dąbrowa Białostocka, Suchowola, Nowy Dwór, Sidra.</p> <p>Poradnia prowadzi: diagnozę zgłaszanych problemów, terapię psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną, przesiewowe badania wzroku, słuchu i mowy, zajęcia profilaktyczne i psychoedukacyjne dla uczniów, doradztwo zawodowe, konsultacje, warsztaty i spotkania tematyczne dla nauczycieli i rodziców, interwencje w sytuacjach kryzysowych. W pracy poradni wykorzystywane są najnowocześniejsze testy, urządzenia i programy komputerowe. Poradnia swoje działania realizuje również poprzez tworzenie w szkołach punktów konsultacyjnych.</p> <p style="text-align: right;">W Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dąbrowie</p>

Białostockiej podejmowane były następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych w okresie od 2012-2015 roku:

- diagnoza psychologiczna,
- diagnoza pedagogiczna,
- diagnoza logopedyczna,
- terapia psychologiczna i pedagogiczna,
- stymulacja ogólnego rozwoju dziecka,
- stymulacja rozwój mowy,
- porady i konsultacje dla rodziców,
- pomoc w wyborze zawodu i kierunku kształcenia,
- terapia metodą EEG Biofeedback.

Ilość wydanych orzeczeń od II połowy 2012 r. do I połowy 2015 r:

- dla 2 osób z niedosłuchem,
- dla 30 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- dla 14 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- dla 3 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- dla 10 osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- dla 38 osób z potrzebą nauczania indywidualnego,
- dla 5 osób uchylono orzeczenia,
- dla 31 osób z niepełnosprawnością ruchową i afazją,
- dla 7 osób zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- dla 1 osoby o braku potrzeby kształcenia specjalnego,
- dla 9 osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,

2 **Poradnia
Psychologiczno-
Pedagogiczna
w Sokółce**

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sokółce jest publiczną placówką oświatową, funkcjonującą od 1976 roku. Zatrudnieni specjaliści świadczą profesjonalną i bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i ich rodzicom oraz nauczycielom z gmin: Szudziałowo, Krynki, Korycin, Kuźnica, Sokółka, Janów.

Poradnia prowadzi: diagnozę zgłaszanych problemów, terapię psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną, przesiewowe badania wzroku, słuchu i mowy, zajęcia profilaktyczne i psychoedukacyjne dla uczniów, doradztwo zawodowe, konsultacje, warsztaty i spotkania tematyczne dla nauczycieli i rodziców, interwencje w sytuacjach kryzysowych. W pracy poradni wykorzystywane są najnowocześniejsze testy, urządzenia i programy komputerowe. Poradnia swoje działania realizuje również poprzez tworzenie w szkołach punktów konsultacyjnych.

W Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Sokółce podejmowane były następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych w okresie od 2012-2015 roku:

- diagnoza psychologiczna,
- diagnoza pedagogiczna,
- diagnoza logopedyczna,
- terapia psychologiczna i pedagogiczna,
- stymulacja ogólnego rozwoju dziecka,
- stymulacja rozwój mowy,
- porady i konsultacje dla rodziców,
- pomoc w wyborze zawodu i kierunku kształcenia.

		Ilość wydanych orzeczeń od II połowy 2012 r. do I połowy 2015 r:	
		<ul style="list-style-type: none"> - dla 2 osób z niedosłuchem, - dla 30 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, - dla 14 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, - dla 3 osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, - dla 10 osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, - dla 38 osób z potrzebą nauczania indywidualnego, - dla 5 osób uchylono orzeczenia, - dla 31 osób z niepełnosprawnością ruchową i afazją, - dla 7 osób zagrożonych niedostosowaniem społecznym, - dla 1 osoby o braku potrzeby kształcenia specjalnego, - dla 9 osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, 	
<i>Szkoły publiczne prowadzone przez Powiat Sokólski</i>			
1	Zespół Szkół Zawodowych im. E. Orzeszkowej w Sokółce	➤	indywidualne nauczanie, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
2	Zespół Szkół w Sokółce	➤	indywidualne nauczanie, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
3	Zespół Szkół Rolniczych im. mjr. Henryka Dobrzańskiego-Hubala w Sokółce	➤	indywidualne nauczanie, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
4	Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej	➤	indywidualne nauczanie, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne, zajęcia rewalidacyjne
5	Zespół Szkół w Suchowoli	➤	indywidualne nauczanie, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne
6	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusz Korczaka w Sokółce	➤	poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne, poradnictwo specjalistyczne, działania terapeutyczne, działania rehabilitacyjne
<i>Szkoły i placówki niepubliczne</i>			
L.p.	Nazwa i adres organu prowadzącego szkołę		Nazwa szkoły/placówki
1	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorii św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa		Szkoła Podstawowa Specjalna w Różanymstoku,
2	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorii św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa		Gimnazjum Specjalne Nr 1 w Różanymstoku,
3	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorii św. Stanisława Kostki w Warszawie ul. Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa		Bursa Salezjańska im. Św. Jana Bosko w Różanymstoku.

4	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoria św. Stanisława Kostki w Warszawie Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Salezjański Wychowawczy Różanymstoku.	Ośrodek w
5	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoria św. Stanisława Kostki w Warszawie Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Młodzieżowy Socjoterapii imienia Świętego Józefa w Różanymstoku.	Ośrodek
6	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoria św. Stanisława Kostki w Warszawie Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Gimnazjum Specjalne Nr 2 w Różanymstoku.	
7	Towarzystwo Salezjańskie Inspektoria św. Stanisława Kostki w Warszawie Kawęczyńska 53, 03-755 Warszawa	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Różanymstoku.	
8	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sokółce.	
9	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku ul. Pogodna 63/1, 15-365 Białystok	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sokółce.	
10	Ewa Firs	Centrum Wspomagania Rozwoju Mowy-DIALOG. Ewa Firs. Specjalistyczna Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce	

8. Programy i projekty realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne, Wydziały Starostwa

Program wyrównywania różnic między regionami II.

W ramach programu realizowane są działania wyrównujące różnice między regionami w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, tj. wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, likwidację barier w placówkach edukacyjnych i w zakładach opieki zdrowotnej, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, a także rehabilitacji zawodowej. Program finansowany jest ze środków PFRON. W ramach tego programu Powiat korzystał m.in. z dofinansowania ze środków do likwidacji barier.

Podstawą prawną uruchomienia i realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami II” jest art. 47 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.).

Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Tabela nr 33 – Zadania zrealizowane w latach 2012-2015.

Beneficjent	Zakres dofinansowania	Kwota dofinansowania
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce	likwidacja barier architektonicznych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i ułatwienia dostępu doświadczonych przez SP ZOZ usług,	84 547,65 zł
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej	likwidacja barier w zakresie poruszania się i komunikowania osób niepełnosprawnych,	20 077,64 zł
Gmina Suchowola	likwidacja barier transportowych poprzez zakup mikrobusu do przewozu uczniów i osób niepełnosprawnych, w tym do przewozu osób na wózkach inwalidzkich,	72 436,08 zł
Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” w Sokółce	likwidacja barier transportowych; projekt pn. „Samochód dla WTZ – likwidacja barier transportowych”	68 468,00 zł
Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej	likwidacja barier architektonicznych; projekt pn. „Budowa szybu windowego wraz z zainstalowaniem windy w Przychodni Rejonowej w Suchowoli”	115.685,80 zł

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

Program „Aktywny Samorząd”.

Powiat sokólski od 2012 roku jest realizatorem pilotażowego programu PFRON pn.: „Aktywny Samorząd”. Program realizowany jest w oparciu o zasady określone przez Zarząd PFRON.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Szczegółowe zestawienie liczby zrealizowanych wniosków oraz środków wypłaconych na poszczególne moduły programu w latach 2012-2015 przedstawia tabela:

Tabela nr 34 – Wydatkowanie środków PFRON w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2012-2015.

Rok	Moduł I		Moduł II	
	Zrealizowana liczba wniosków	Wysokość środków wypłaconych (zł)	Zrealizowana liczba wniosków	Wysokość środków wypłaconych (zł)
2012	0	0	0	0
2013	5	41 980	17	31 211
2014	12	75 624	16	45 894
2015	8	103 335	18	50 909
łącznie	25	220 939	51	128 014

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

Projekt systemowy „Start w nowe możliwości” w latach 2009 - 2015.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce w okresie od 2009 do 2015 roku realizowało projekt systemowy pn. „Start w nowe możliwości” w ramach Poddziałania 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym celem projektu był rozwój aktywnej integracji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej mieszkańców powiatu sokólskiego.

Projekt ukończyło 268 osób, w tym 198 osób z niepełnosprawnością.

Realizacja projektu ogółem wyniosła **305 739,75 zł**, w tym dofinansowanie Projektu Systemowego przez Instytucję Pośredniczącą w kwocie **272 505,15 zł** oraz wkład własny w kwocie **33 234,60 zł**.

Tabela nr 35 – Grupy beneficjentów projektu w latach 2012-2015.

Rok	Osoby niepełnosprawne	Młodzież opuszczająca pieczę zastępczą (usamodzielniana)	Osoby zarejestrowane w PUP	Ogółem
2012	42	13	0	55
2013	40	12	8	60
2014 - 2015	55	12	15	82
Razem	137	37	23	197

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Sokółce.

9. Potrzeby osób niepełnosprawnych w kontekście badań własnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce przeprowadziło konsultacje z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, szkołami i placówkami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w powiecie sokólskim, w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych. Celem przeprowadzonych konsultacji było zdobycie informacji o napotykanym, przez osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie powiatu sokólskiego, niedogodnościach, barierach i problemach towarzyszących niepełnosprawności. Zebrane dane posłużą do ukierunkowania działań w zakresie szeroko pojętej aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 36 – **Potrzeby osób niepełnosprawnych zgłoszone przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, szkoły i placówki publiczne, organizacje pozarządowe.**

L.p.	Instytucje	Potrzeby	Liczba zgłoszeń	Gminy
1.	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	- uruchomienie Domu Pomocy Społecznej,	3	Kuźnica, Nowy Dwór, Suchowola
		- zwiększenie miejsc w ZOL (10 łóżek)	1	Krynki,
		- otwarcie ZOL przy ośrodkach zdrowia,	2	Suchowola, Nowy Dwór,
		- utworzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych,	1	Kuźnica
		- usunięcie barier architektonicznych w budynkach instytucji, w mieszkaniach zamieszkujących przez osoby niepełnosprawne	3	Dąbrowa Białostocka, Korycin, Sidra
		- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	3	Dąbrowa Białostocka, Korycin, Suchowola
		- integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym	1	Dąbrowa Białostocka
		- zatrudnienie prawnika i psychologa	1	Korycin
		- zakup auta do przewozu osób niepełnosprawnych	1	Korycin
		- zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej	2	Korycin, Nowy Dwór

		- szkoleń dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,	3	Korycin, Nowy Dwór, Suchowola
		-zwiększenie liczb miejsc w WTZ działających w Sokółce (5 miejsc) W Dąbrowie Białostockiej (5 miejsc) ,	3	Korycin, Sidra, Sokółka
		- aktywizacji społecznej i zawodowej	1	Nowy Dwór
		- utworzenia mieszkań chronionych,	1	Janów
		- wykwalifikowania osób do sprawowania specjalistycznych usług opiekuńczych,	1	Janów
		- utworzenie ośrodka wsparcia,	1	Janów
2.	Szkoły i placówki publiczne	Potrzeby	Liczba zgłoszeń	Nazwa jednostki
		- zakup sprzętu rehabilitacyjnego,	1	Zespół Szkół w Sokółce
		- przygotowanie pokoju dla chorych na cukrzycę,	1	Zespół Szkół w Sokółce
		- montaż szafek dla dzieci mających problem z poruszaniem się	1	Zespół Szkół w Sokółce
		- zatrudnienie osoby niepełnosprawnej	1	Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej
		- zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych	1	Zespół Szkół Rolniczych w Sokółce
		- likwidacja barier architektonicznych	1	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce
3	Organizacje pozarządowe	Potrzeby	Liczba zgłoszeń	Nazwa organizacji
		- likwidacja barier architektoniczno-komunikacyjnych (m.in. poprzez	1	PZN O/Podlaski Koło Terenowe w Sokółce

zainstalowanie sygnalizacji dźwiękowej oraz dostosowanie chodników przy przejściach dla pieszych, likwidację progów oraz budowa podjazdów w budynkach użyteczności publicznej, - zakup kamizelek odblaskowych dla osób niewidomych)			
- kampanie informacyjne, happeningi, ulotki	1	PZN O/Podlaski Koło Terenowe w Sokółce	
- kampanie zdrowotne (jak się odżywiać aby nie zachorować na cukrzycę)	1	PZN O/Podlaski Koło Terenowe w Sokółce	
- organizacja imprez integracyjno-sportowych,	1	PZN O/Podlaski Koło Terenowe w Sokółce	

10. Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT.

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie.

Termin SWOT powstał z pierwszych liter angielskich terminów:

S STRENGTHS - MOCNE STRONY
W WEAKNESSES - SŁABE STRONY
O OPPORTUNITIES - SZANSE
T THREATS - ZAGROŻENIA

Technika SWOT służy do analizy sytuacji wewnętrznej oraz zewnętrznej organizacji. Stosowana jest przede wszystkim w procesie planowania, głównie planowania strategicznego, do przeprowadzenia diagnozy procesów i struktur przewidywania przyszłych stanów rzeczy, zarówno z punktu widzenia przetrwania, jak i rozwoju.

Składa się ona z następujących kategorii czynników:

- **MOCNE STRONY** – wewnętrzne uwarunkowania, które stanowią mocne strony powiatu, a których podtrzymywanie będzie prowadzić do dalszego rozwoju w przyszłości. Stanowią o pot j powi tu;
- **SŁABE STRONY**-wewnętrzne uwarunkowania, które z kolei nie wnoszą nic nowego do rozwoju powiatu, powodują jego słabszy rozwój i opóźniają podejmowanie różnych działań. Ważne aby przeciwdziałać ich kodliw mu ro wojowi;
- **SZANSE** – wszelkie okoliczności zewnętrzne, jakie podmiot może wykorzystać w swojej działalności. Chodzi tu zarówno, o te, które już występują, jak i o przyszłe, możliwe do pojawienia się.
- **ZAGROŻENIA** – uwarunkowania zewnętrzne, które jak powyższe są czynnikami niezależnymi, ale ich funkcjonowanie wpływa niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano tabelaryczne ujęcie analizy SWOT. Wybór dziedzin poddanych analizie jest powiązany z obszarami, planowania strategicznego zawartymi w przedmiotowym dokumencie.

Tabela nr 37 – Analiza SWOT w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzanie zaplecza instytucjonalnego działającego na rzecz osób niepełnosprawnych. • Aktywna działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. • Aktywność instytucji w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych. • Dobrze wykształcona i stale doszkalająca się kadra pracowników pomocy społecznej realizująca zadania dla osób niepełnosprawnych. • Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych (porady psychologa i radcy prawnego). • Funkcjonowanie: WTZ, ŚDS, ZOL, ZPO. • Dobra realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON. • Funkcjonujący Powiatowy Zespół Orzekania ds. o Niepełnosprawności. • Współpraca instytucji samorządowych z pozarządowymi w zakresie wsparcia inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych. • Doświadczenie organizacji pozarządowych i instytucji w planowaniu czasu wolnego, imprez kulturalnych, integracyjnych, sportowych dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności w powiecie, związana z niespójnym systemem orzekania. • Brak kompleksowej diagnozy potrzeb w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, która umożliwiłaby ustalenie priorytetów dla całego środowiska (z uwzględnieniem potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności oraz barier społecznych, fizycznych, mentalnych i emocjonalnych zarówno osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin) • Istniejące bariery społeczne, w tym kulturowe i mentalnościowe, oceniające człowieka przez pryzmat jego niepełnosprawności, co negatywnie wpływa na integrację społeczną osób niepełnosprawnych. • Niewystarczająca ilość działań zmniejszających uzależnienie osób niepełnosprawnych od pomocy i opieki rodziny (asystent osoby niepełnosprawnej, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, wolontariat, ośrodki wsparcia dziennego, WTZ, ŚDS). • Duża rozpiętość terytorialna gmin powiatu. • Brak Zakładów Aktywności Zawodowej na terenie powiatu sokólskiego. • Ograniczona dostępność do usług rehabilitacji leczniczej. • Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe i edukacyjne. • Ograniczone środki na statutową działalność organizacji pozarządowych i obsługę administracyjną. • Dyskryminowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. • Trudności w znalezieniu pracy i utrzymaniu odpowiednich więzi społecznych i rodzinnych • Brak samodzielności ekonomicznej osób niepełnosprawnych przekładający się na obciążenie systemu pomocy socjalnej i ubezpieczeń społecznych • Marginalizacja problemów osób niepełnosprawnych intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi. • Niewystarczające środki finansowe w obszarze wsparcia osób niepełnosprawnych. • Ograniczona dostępność do wczesnej interwencji gwarantującej kompleksową diagnozę dziecka

	<p>niepełnosprawnego i zagrożonego niepełnosprawnością.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niska konsolidacja organizacji osób niepełnosprawnych. • Rzadkie upowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych. • Niska świadomość osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca w powiecie sokólskim wśród społeczeństwa świadomość dotycząca niepełnosprawności. • Podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób niepełnosprawnych do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących im praw. • Dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością z funduszy unijnych. • Zwiększająca się świadomość osób niepełnosprawnych o tkwiących w nich możliwościach aktywnego działania w wielu dziedzinach życia społecznego i zawodowego. • Wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. • Powstawanie nowych organizacji pozarządowych. • Istniejąca baza lokalowa na działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. • Zauważanie problemów osób niepełnosprawnych przez lokalne władze. • Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej przez PCPR oraz realizowanie projektów na rzecz osób niepełnosprawnych. • Zaangażowanie przedstawicieli osób niepełnosprawnych w politykę społeczną powiatu (Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych przy Staroście Sokólskim). • Zacieśniająca się współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi. • Likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz budynkach użyteczności publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, a tym samym wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym. • Niewystarczające środki PFRON na realizację wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych z zakresu zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej. • Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego oraz niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością (renty). • Ubożenie społeczeństwa. • Słabe zrozumienie specyfiki potrzeb osób niepełnosprawnych w aspekcie edukacji, rehabilitacji społecznej i zawodowej. • Częste zmiany przepisów dotyczących osób niepełnosprawnych. • Wzrost liczby osób niepełnosprawnych. • Roszczeniowe nastawienie niepełnosprawnych świadczeniobiorców pomocy społecznej. • Niekorzystne dla osób niepełnosprawnych zmiany na rynku pracy. • Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych utrudniający podjęcie zatrudnienia. • Zbyt rzadkie upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw. • Zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. • Wypalenie zawodowe osób udzielających wsparcia.

10.1. Adresaci i realizatorzy programu

Adresatami programu są:

- Dorosłe osoby niepełnosprawne,
- Dzieci niepełnosprawne,
- Rodziny dorosłych osób niepełnosprawnych i dzieci niepełnosprawnych.

Realizatorami Programu są instytucje samorządu powiatowego:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce,
- Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej,
- Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krynkach,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej,
- Szkoły i placówki.

Realizatorami Programu są instytucje samorządów gminnych:

- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej oraz niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie gmin w powiecie sokólskim.

Realizatorami Programu są organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość życia” w Dąbrowie Białostockiej,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Harasimowicze „Nasza szkoła” w Harasimowiczach,
- Stowarzyszenie „Placówka” w Bagnach,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Korycińskiej w Korycinie,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dubaśno „Nasza Wieś” w Dubaźnie,
- Stowarzyszenie „Idźmy Razem” w Krynkach,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Sokólskiej „Barka” w Sokółce,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” w Sokółce,
- Stowarzyszenie „Szczypiorniak” w Dąbrowie Białostockiej,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Wykluczonych Społecznie „Drabina” w Krynkach,
- Stowarzyszenie „Przygraniczny Start” w Kuźnicy,
- Stowarzyszenie „Przygraniczny Start” w Kuźnicy,
- Stowarzyszenie „Q Pomocy” w Sokółce,
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Pod Skrzydłami” w Sokółce,
- Fundacja „Sokólski Fundusz Lokalny” w Sokółce,
- Fundacja „Gama” w Dąbrowie Białostockiej,

- Fundacja „Uroczysko Kamienica” w Janowie,
- Fundacja „Swobodny Oddech” w Janowie.
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Sokółce,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski w Sokółce,
- Polski Związek Niewidomych. Okręg Podlaski Koło Terenowe w Sokółce,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Sokółce,
- CARITAS Polska: Stacje Opieki w gminach Sidra, Nowy Dwór, Kuźnica, Krynki, Szudziałowo, Sokółka,

10.2. Założenia programu

Najważniejszym obszarem, na który należy zwrócić uwagę w zakresie organizacji działań skierowanych do osób niepełnosprawnych jest niewątpliwie usuwanie barier społecznych i psychologicznych, wpływających na wzmocnienie postaw mających na celu prowadzenie samodzielnego życia. Ważne jest stworzenie warunków, które prowadziłyby do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie poprawy życiowej samodzielności osób niepełnosprawnych, jak również ich rodzin. Osoby niepełnosprawne nie tylko zmagają się z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością, ale także muszą przełamywać negatywne stereotypy w społecznym odbiorze. Dotyczy to także rodzin osób niepełnosprawnych. Pokonywanie skutków niepełnosprawności może przyczynić się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności powiatu sokólskiego.

W odniesieniu do najważniejszych problemów powiatu sokólskiego należy zwrócić uwagę na rosnącą liczbę osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Mając na uwadze proces „starzenia się” społeczeństwa koniecznym jest rozwój takich form pomocy jak: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, asystenckie, rozwój wolontariatu wspierającego osoby niepełnosprawne i starsze, podnoszenie standardów różnych form opieki stacjonarnej.

Do niekorzystnych zjawisk zarysowujących się w regionie należy zaliczyć niską aktywność zawodową oraz wysokie bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych, co jest w znacznym stopniu skorelowane i stanowi wynik niskiego poziomu wykształcenia i posiadanych kwalifikacji, a także występujących barier mentalnych, psychicznych i społecznych. Powyższe wpływa na sytuację ekonomiczną osób niepełnosprawnych, potencjalne zagrożenie wykluczeniem społecznym i zjawiskiem ubóstwa, a co za tym idzie obciążanie budżetu państwa i samorządów pomocą socjalną na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

W świetle przeprowadzonej diagnozy sytuacji populacji osób niepełnosprawnych oraz ich najbliższego otoczenia, zasadnym jest skierowanie interwencji, środków i działań na obszarach mających na celu zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin i osób niepełnosprawnych, wzmocnienie pozycji oraz aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem otwartego rynku pracy. W odniesieniu do istotnych problemów osób niepełnosprawnych w powiecie sokólskim należy zwrócić

szczególną uwagę na trudną sytuację osób niepełnosprawnych w systemie edukacyjnym oraz fakt posiadania niskiego wykształcenia: podstawowego i zasadniczego.

Kolejnymi istotnymi obszarami, na których należy koncentrować działania są rozwój profilaktyki, dostępności oraz jakości świadczonych usług medycznych i rehabilitacyjnych. W kontekście społecznym istotny jest rozwój oraz wzmacnianie systemu partnerstw na rzecz wspierania środowiska osób niepełnosprawnych.

W ramach wyznaczonych celów operacyjnych zostały określone oraz wyznaczone działania, których realizacja wpłynie na poprawę efektywności systemu wsparcia, aktywizacji i inkluzji społeczno-ekonomicznej osób z niepełnosprawnością.

Głównym celem realizacji „Powiatowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016 – 2020 w Powiecie Sokólskim” jest **zorganizowanie efektywnego systemu wsparcia i zapewnienia optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno – zawodowej osób niepełnosprawnych**. Cel ten rozwinięty został o cztery cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

I – Integracja społeczna osób niepełnosprawnych zmierzająca do samodzielności życiowej

Działania podejmowane w tym zakresie powinny doprowadzić osoby niepełnosprawne do uzyskania samodzielności, zaradności oraz integracji społecznej.

Stworzenie odpowiednich warunków prowadzących do osiągnięcia samodzielności przez osoby niepełnosprawne sprzyja nie tylko kształtowaniu poczucia własnej wartości, ale przede wszystkim ułatwia funkcjonowanie życiowe zarówno w sferze osobistej jak i zawodowej oraz społecznej.

Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz udzielenia indywidualnych konsultacji sprzyja rozwiązywaniu codziennych problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Mobilizacją do większej aktywności i samodzielności jest także uczestnictwo w zajęciach prowadzonych przez środowiskowe domy samopomocy oraz warsztaty terapii zajęciowej.

II –Rehabilitacja dostosowana do rodzaju niepełnosprawności.

Osiągnięcie i utrzymywanie optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego i psychicznego osób niepełnosprawnych stanowi najważniejszy element w tworzeniu warunków umożliwiających im optymalną niezależność. Aby zapewnić dostęp do rehabilitacji dla grup z różnego rodzaju niepełnosprawnościami należy zrealizować szereg działań uwzględniając w każdym z nich specyfikę schorzenia i rodzaj niepełnosprawności.

III – Likwidacja barier w dostępie do obiektów użyteczności publicznej.

Likwidacja barier pozwoli osobie niepełnosprawnej na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Występujące bariery są przyczyną izolacji osób niepełnosprawnych od otoczenia i uzależnienia ich od pomocy innych osób. Należy podejmować takie działania, które ograniczają lub uniemożliwiają jednostce samodzielne funkcjonowanie w środowisku.

IV – Aktywizacja zawodowa i edukacyjna osób niepełnosprawnych

Aktywizacja zawodowa i edukacyjna jest ważnym elementem rehabilitacji kompleksowej osób niepełnosprawnych. Ma na celu pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, zgodnie z ich możliwościami psychofizycznymi oraz kwalifikacjami zawodowymi. Odbywa się to głównie poprzez ułatwienie im korzystania z różnych form aktywizacji zawodowej, m.in.: poradnictwo zawodowe, szkolenia zawodowe, pośrednictwa pracy. Kształcenie i podnoszenie swoich kwalifikacji jest jednym z warunków pełnego, równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym. Rehabilitacja zawodowa i edukacyjna ma ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego, społecznego oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Praca zgodna z kwalifikacjami daje możliwość uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym, jest gwarantem poczucia własnej wartości, samodzielności materialnej oraz wpływa na ogólne poczucie zadowolenia z życia.

10.3. Cele programu

10.4. Harmonogram realizacji programu.

Tabela nr 38 – Cel główny: Organizacja efektywnego systemu wsparcia i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społeczno-zawodowej, osób niepełnosprawnych

Lp.	Nazwa działania	Lp.	Planowane zadania	Realizatorzy/ Partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki	Termin realizacji
CEL SZCZEGÓŁOWY I - Integracja społeczna osób niepełnosprawnych							
1.	Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych	1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowania do sportu, kultury rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacji barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Organizacje pozarządowe, 	Środki PFRON, Fundusze unijne,	Liczba osób które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON,	2016-2020
2		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja programów celowych finansowanych ze środków PFRON, mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, np. „Aktywny samorząd”, „Wyrównywania Różnic Między Regionami III”, itp. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Jednostki organizacyjne ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki PFRON, Środki własne powiatu, Środki finansowe samorządów gminnych, Środki własne realizatorów,	Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania w ramach realizowanych programów,	2016-2020	

		3	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja projektów dotyczących aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych, współfinansowanych ze środków unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki własne realizatorów, Fundusze unijne,	Ilość projektów, w których uczestniczą osoby niepełnosprawne, współfinansowanych z funduszy unijnych, Liczba uczestników w projekcie, Liczba uczestniczących w nich osób niepełnosprawnych,	2016-2020
2.	Kształtowanie umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych	1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Upowszechnianie informacji o uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym i dostępnych formach wsparcia. ➤ Przygotowanie i wydawanie informatorów, broszur, ulotek dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia dotyczących uprawnień osób niepełnosprawnych. Informatory będą przygotowywane w formie papierowej oraz elektronicznej (strona internetowa) dostosowane (w zależności od potrzeb) do rodzaju niepełnosprawności ich adresatów. ➤ Inicjowanie działalności punktów informacyjnych na terenie powiatu sokólskiego. ➤ Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ➤ Jednostki organizacyjne ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki własne realizatorów, Budżet państwa, Fundusze unijne,	Ilość udzielonych informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych, Liczba osób, które gościły na stronach internetowych,	2016-2020
		2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja specjalistycznego wsparcia: m. in. poradnictwa psychologicznego, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, terapii rodzinnej, terapii psychospołecznej, treningów kompetencji i umiejętności społecznych, prowadzenie działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej itp. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ➤ Jednostki organizacyjne, ➤ Starostwo Powiatowe, 	Środki własne realizatorów, Budżet państwa, Fundusze unijne,	Liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,	2016-2020

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ośrodki Pomocy Społecznej, ➤ Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, ➤ Organizacje pozarządowe 			
CEL SZCZEGÓŁOWY II – Rehabilitacja dostosowana do rodzaju niepełnosprawności.						
3. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych i asystenckich	1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja zajęć rehabilitacyjnych odpowiednich ze względu na rodzaj niepełnosprawności ➤ Rehabilitacja stacjonarna lub w miejscu zamieszkania, jako element wczesnej interwencji i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki własne realizatorów, Fundusze unijne,	Liczba osób objętych rehabilitacją,	2016-2020
	2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie liczby miejsc (10 łóżek) w ZOL w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Samorządy gminne 	Budżet państwa, Środki finansowe jednostek samorządu gminnego,	Liczba nowych miejsc w ZOL,	2016-2020
	3	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja wyjazdów aktywizacyjnych połączonych z rehabilitacją społeczną i zawodową 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	Środki własne realizatorów, Fundusze unijne,	Liczba osób uczestniczących w wyjazdach,	2016-2020

4	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspieranie utworzenia i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	<p>Środki własne realizatorów, Fundusze unijne,</p>	<p>Uruchomienie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego,</p>	2016-2020
5	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja różnorodnych form opieki, kierowanych do rodzin zmagających się z niepełnosprawnością służących szeroko rozumianej aktywizacji m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, przewodnika osoby niewidomej, usługi opiekuńcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Organizacje pozarządowe, ➤ Ośrodki Pomocy Społecznej, ➤ Powiatowy Urząd Pracy 	<p>Środki własne realizatorów, Fundusze unijne,</p>	<p>Liczba osób objętych usługami asystenta osoby niepełnosprawnej,</p>	2016-2020
6	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja specjalistycznego wsparcia: m. in. poradnictwa psychologicznego, konsultacji psychiatrycznych, terapii rodzinnej, itp. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Ośrodki Pomocy Społecznej, ➤ Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, ➤ Organizacje pozarządowe 	<p>Środki własne realizatorów, Budżet państwa, Fundusze unijne,</p>	<p>Liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,</p>	2016-2020

CEL SZCZEGÓŁOWY III – Likwidacja barier w dostępie do obiektów użyteczności publicznej

4.	<p>Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się, w tym likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz barier transportowych</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach lub placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 	<p>Środki PFRON, Środki własne powiatu, Środki finansowe jednostek samorządu gminnego, Środki własne realizatorów,</p>	<p>Liczba instytucji, w których zlikwidowano bariery,</p>	<p>2016-2020</p>
		2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Likwidacja barier transportowych np. zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 	<p>Środki PFRON, Środki finansowe jednostek samorządu gminnego, Środki własne realizatorów,</p>	<p>Liczba zakupionych pojazdów, Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dowozu,</p>	<p>2016-2020</p>
<p>CEL SZCZEGÓŁOWY IV – Aktywizacja zawodowa edukacyjna osób niepełnosprawnych</p>							
4.	<p>Wzrost wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie pomocy pedagogicznej dla z niepełnosprawnościami 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Placówki oświatowe, ➤ Poradnie 	<p>Środki PFRON, Środki własne powiatu, Środki finansowe</p>	<p>Liczba porad psychologicznych, Liczba porad pedagogicznych,</p>	<p>2016-2020</p>

		Psychologiczno-Pedagogiczne	jednostek samorządu gminnego, Środki własne realizatorów,		
		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 			
2	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utworzenie Przedszkola Specjalnego w Sokółce dla dzieci z niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki własne powiatu, Środki własne jednostek samorządu gminnego, Środki własne realizatorów,	Liczba przedszkoli, Liczba klas (oddziałów), Liczba wychowanków,	2016-2020
3	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie liczby miejsc w WTZ w Sokółce i w Dąbrowie Białostockiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ➤ Samorządy gminne, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki PFRON, Środki własne powiatu, Środki własne jednostek samorządu gminnego, Środki własne realizatorów,	Liczba nowych miejsc w Warsztatach Terapii Zajęciowej,	2016-2020
4	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podejmowanie działań zmierzających do utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki PFRON, Środki własne realizatorów, Fundusze	Uruchomienie Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ),	2016-2020

unijne,					
5	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Funkcjonująca Spółdzielnia Socjalna zatrudniająca osoby niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Organizacje pozarządowe 	Środki PFRON, Środki własne realizatorów,	Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych	2016-2020
6	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w postaci dofinansowania kosztów nauki. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starostwo Powiatowe, ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	Środki PFRON	Liczba studentów otrzymujących pomoc w postaci dofinansowania kosztów nauki,	2016-2020
7	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Współpraca podmiotów na rzecz aktywizacji zawodowej w zakresie organizacji działań zmierzających do ułatwienia osobie niepełnosprawnej zatrudnienia i zdobycia awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z indywidualnego i grupowego doradztwa zawodowego, szkoleń zawodowego i pośrednictwa pracy itp. ➤ Rozwój usług wspierających aktywizację edukacyjną i zawodową. ➤ Kierowanie i finansowanie zajęć w zakresie podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie , ➤ Powiatowy Urząd Pracy. 	Środki własne realizatorów, Środki PUP, Fundusze unijne.	Liczba osób objętych usługami. Liczba osób zatrudnionych po zastosowaniu wsparcia.	2016-2020

10.5. Monitoring i ewaluacja.

Wdrożenie w życie zadań wyznaczonych niniejszym programem uzależnione będzie od wielu czynników, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Niewątpliwie duże znaczenie będzie tu miała aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących oraz umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału.

W całym okresie funkcjonowania programu wszystkie wynikające z niego działania poddawane będą nadzorowi i ocenie.

Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania programu i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania.

Chodzi o to, aby zrealizować planowane przedsięwzięcia i na bieżąco weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia.

Program ma charakter otwarty zarówno w zakresie merytorycznym, jak i czasowym, i w każdej chwili – jeśli zajdzie taka potrzeba - może być uzupełniany i zmieniany.

Monitoring powinien umożliwić odpowiedzi na pytania o skuteczność, efektywność i poziom realizacji programu.

Dane do monitoringu pozyskiwane będą od podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań i w formie zbiorczego, corocznego sprawozdania, przedkładane będą Radzie Powiatu Sokólskiego w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego.

Nadzór nad całością działań prowadzony będzie przez Starostę Sokólskiego przy współudziale Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce.